

3. Римаренко Ю.І. Приватне життя і поліція [Текст]: концептуальні підходи: теорія та практика. - К.: КНТ, 2006. - 740 с.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Укладан і головн. ред. В.Т. Бусел. - К. - Ірпін: Перун, 2001. - 1440 с.
5. Горбушина, О. П. Имидж и имиджология: политический аспект / О.П.Горбушина // Имиджология: современное состояние и перспективы развития: материалы Первого Международного симпозиума «Имиджология – 2003». – М.: РИЦ «Альфа» МГОПУ им. М. А. Шолохова, 2003. – С. 77–81.
6. Дубов И.Г. Имидж // Социальная психология. Словарь. – М.: ПЕР СЭ, 2005. – С. 122-123.
7. Яценко Н.О. Назви військового одягу в українській мові // Культура слова. – 1999. – № 52. – С. 69–72.
8. Егорова-Гантман, Е. Политическая реклама / Е.Егорова-Гантман, К. Плешаков. – М.: Николло, 1999. – 240 с.
9. Королько, В. Г. Имидж и его природа. Основы публичных отношений: учебник для студ. ВУЗов / В. Г. Королько; отв. ред. Удовик С. Л. – К. : Ваклер, 2000. – 528 с.
10. Гуревич, П. С. Философия человека / П. С. Гуревич; РАН. Ин-т философии. – М., 2001. – Ч. 2. – 206 с.
11. Ромадікіна В.С. Методологічні підходи до психологічної інтерпретації феномену «Імідж міліції» / В.С. Ромадікіна // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. – 2011. – № 3. – С. 316-324.

УДК 339.543 (477.73)

Хандрос О. В., здобувач кафедри
морського та митного права ОНЮМ

30-тиріччя створення підрозділу з боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил в м. Одеса

Стаття присвячена 30-тиріччю створення служби з боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил в митниці міста Одеса. Виділяються основні етапи становлення та розвитку служби. Розглядаються питання міжнародного співробітництва з установами інших країн. Наведено приклади найбільш гучних затримань контрабанди в Одеському регіоні.

Ключові слова: контрабанда, контрабанда наркотичних засобів, підрозділ з боротьби з контрабандою та порушенням митних правил.

Статья посвящена 30-летию создания службы по борьбе с контрабандой и нарушениями таможенных правил в таможне города Одесса. Выделяются основные этапы становления и развития службы. Рассматриваются вопросы международного сотрудничества. Приводятся примеры наиболее громких задержаний контрабанды в Одесском регионе.

Ключевые слова: контрабанда, контрабанда наркотических средств, подразделение по борьбе с контрабандой и нарушениями таможенных правил.

Article is devoted to 30th anniversary of service Anticontraband and Customs Violations Agency at Odessa Customs. Highlights the main stages in the development of service. The issues of international cooperation are reviewed. Examples of the most high-profile arrests of smuggling in the Odessa region are presented.

Key words: contraband, drug contraband, anticontraband and customs violation agency.

Актуальність. Одним із пріоритетних завдань митної служби була і залишається організація боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил. В Одеському регіоні таку діяльність вже 30 років здійснює підрозділ по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил, який почав функціонувати як невеликий відділ в складі митної системи СРСР, та продовжує свою діяльність як управління з боротьби з контрабандою в складі митних органів України, використовуючи та вдосконалюючи досвід роботи попередніх років.

12 квітня 2014 року виповнюється 30 років з моменту створення першого в митній структурі СРСР підрозділу з боротьби з контрабандою, який було утворено 12.04.1984 року. Серед завдань, які ставились перед новим підрозділом, були боротьба з контрабандою, проведення дізнання в справах о контрабанді (ці функції було передано митниці від КДБ СРСР), інформаційно – аналітична робота [1].

З прийняттям Декларації про державний суверенітет України 16.06.90 р. і Акта проголошення незалежності України 24.08.91, на картах світу з'явилася нова держава - Україна, що здійснює верховенство, самостійність, повноту і неподільність влади в межах її території, незалежність, і рівноправність у зовнішніх зносинах.

Як перед будь-якою суверенною державою, перед Україною поставала задача визначення своєї самостійної митної політики, створення власної митної системи і здійснення митного регулювання на своїй території, зміцнення митного кордону.

Проголошення державного суверенітету і незалежності України обумовило нагальну потребу в забезпеченні належного захисту економічних інтересів української держави.

Для охорони митного кордону України, захисту економічних інтересів країни, Законом України “Про митну справу в Україні” від 25.06.91 створені митні органи.

Зі здобуттям Україною незалежності починається і нова сторінка в історії становлення у складі митних органів України самостійних спеціалізованих підрозділів по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил.

Протягом 1991 – 2009 років шляхом реорганізації штатної структури, впровадження передового досвіду та зміцнення матеріальної бази, вдосконалювалася робота підрозділів з питань боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил митниці.

З введенням в дію наказу Держмитслужби України від 06.03.09 №209 «Про удосконалення діяльності підрозділів митних органів, що здійснюють заходи з боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил», було реорганізовано службу митної варті та організації боротьби з порушеннями митного законодавства у службу боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил Південної митниці [2].

Значні зміни в структурі та в чисельності підрозділів Служби були внесені відповідно до рішення колегії Державної митної служби України від 14.10.10 «Про оптимізацію структури митних органів, розташованих на території Дніпропетровської, Закарпатської та Одеської областей». Розширення зони діяльності митниці відповідним чином розширило і територіальні межі зони діяльності Служби боротьби з контрабандою та ПМП.

У зв'язку із створенням Південної митниці Міндоходів як територіального органу Міністерства доходів і зборів України та реорганізацією Південної митниці Державної митної служби України шляхом приєднання до Південної митниці Міндоходів відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 20.03.2013 № 229 „Про утворення територіальних органів Міністерства доходів і зборів України” в середині 2013 року створено управління боротьби з контрабандою та митними правопорушеннями Південної митниці Міндоходів [3].

Сьогодні управління боротьби з контрабандою та митними правопорушеннями є важливим підрозділом Південної митниці Міндоходів, на базі якого відповідно до наказу Міндоходів від 18.10.2013 № 599 „Про затвердження Змін до Структури Міністерства доходів і зборів України” (в редакції наказу Міндоходів від 02.12.2013 № 741) утворюється новий підрозділ податкової міліції – оперативне управління боротьби з контрабандою та митними правопорушеннями Південної митниці Міндоходів, яке функціонально підпорядковане Головному оперативному управлінню Міндоходів, а з питань координації роботи щодо виконання покладених на митниці Міндоходів завдань – начальнику митниці [4].

Однак, незважаючи на численні структурні зміни, основними завданнями підрозділів боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил завжди залишалися захист економічних інтересів держави, боротьба з контрабандою й порушеннями митних правил, виявлення, розкриття, припинення й профілактика порушень митного законодавства, запобігання таким правопорушенням.

Діяльність служби зосереджена на виконанні законів України, актів і доручень Президента України і Кабінету Міністрів України щодо забезпечення повноти справляння податків і зборів до Державного бюджету, протидії контрабанді та митним порушенням, дотримання законності під час митного оформлення шляхом:

- аналітично-пошукової роботи;
- проведення оперативних заходів;
- якісного провадження у справах про порушення митних правил.

Як перспективний напрямок роботи визначено також міжнародне співробітництво з питань митної справи.

Найбільш позитивний досвід в цьому напрямку діяльності служби було отримано в ході реалізації Програми розвитку ООН в Україні з питань реалізації проекту “Контроль морських портів в Одесі та Іллічівську” у рамках Програми ЄС/ПРООН “Білорусь, Україна, Молдова проти наркотиків” (Програма БУМАД) та співпраці з Місією Європейської Комісії з надання допомоги в питаннях кордону в Україні і Республіці Молдова.

Так, з метою реалізації Програми БУМАД, в митниці створені та функціонують аналітичні групи з аналізу ризиків контрабанди наркотиків у морських портах Одеси та Іллічівська. Групами аналізуються виявлені факти контрабанди, відстежуються шляхи незаконного переміщення наркотиків та основні тенденції порушень митного законодавства, й на основі цього здійснюються прогнозування дій правопорушників і планування відповідних заходів протидії контрабандній діяльності.

Члени цих груп та інші співробітники служби в рамках міжнародної співпраці прийняли участь у ряді семінарів з питань запобігання контрабанді наркотиків, визначення на попередньому етапі митного контролю ступенів ризику щодо контрабанди, організації митного контролю в країнах Європейського Союзу та США, що дозволило впроваджувати іноземний позитивний досвід роботи в зоні діяльності Південної митниці.

В результаті цього, міжнародні експерти, що здійснювали моніторинг роботи аналітичних груп в Іллічівському та Одеському МТП, надавали високу оцінку професіоналізму та результатам роботи митниці в протидії контрабанді.

Дійсно, внесок митниці у досягнення високих результатів роботи митних органів України по припиненню контрабанди та порушень митних правил є доволі вагомим.

Одеська, Чорноморська регіональна, Південна митниці та Південна митниця Міндоходів, незважаючи на певні зміни в обсягах роботи, пов’язаних з розширенням чи зменшенням зони діяльності митниці, стабільно була одним із лідерів серед митниць України по порушенню кримінальних справ та найбільш резонансних справ про порушення митних правил.

За 30 років існування змінювалась не лише назва, структура та підпорядкування підрозділу з боротьби з контрабандою в одеському регіоні, змінювалося й характер контрабанди, номенклатура її предметів, направленість, й наслідки контрабандної діяльності значно змінились.

У 80-х роках об'єктами контрабанди ставали речі, які ввозились в країну з метою спекуляції, видання релігійного, антирадянського та порнографічного характеру, золоті монети. Почали з'являтися спроби поставки контрабандними шляхами наркотиків. Виконавцями незаконного переміщення через кордон наркотичних засобів у переважній більшості були громадяни інших держав, переміщення здійснювалось транзитом із Індії, Афганістану, до країн Західної Європи 5, 18-21].

Із розпадом СРСР, утворенням незалежної Української держави та переходу з планової економіки до ринкової змінилась й структура контрабанди. Починаючи з 90-х років з'явилися нові види злочинів, які не мали місця в зовнішньоекономічній діяльності СРСР — переміщення крупних партій товарів із уникненням від сплати ввізних податків та ввоз на митну територію України, чи транзит через неї великих партій наркотичних засобів.

Найбільш яскравими прикладами результативності роботи митниці у протидії контрабанді та митним правопорушенням є:

Затримання у 2002 році в рамках міжнародної операції найбільшої в історії митних органів України партії героїну - понад 200 кг, яка була виявлена у тайнику автомобіля, що прямував транзитом через територію нашої держави з вантажем взуття.

В 2007 році працівниками митниці припинено контрабандне переміщення 19,2 кг кокаїну на судні, що прибуло в Одеський морський торговельний порт з вантажем бананів з Екватору. При проведенні митного огляду у машинному відділенні судна були виявлені 13 пакунків з наркотиком, а потім завдяки активізації роботи в напрямку виявлення та припинення контрабанди наркотиків, в акваторії порту було виявлено пластмасову каністру, яка також містила наркотичні засоби.

Проведення цілеспрямованої аналітичної та пошукової роботи дозволило затримати на початку 2008 року майже 40 кілограмів кокаїну, прихованого у консервованих ананасах, що надійшли з Коста — Ріки.

У вересні 2008 року виявлено близько 11 кілограмів кокаїну в машинному відділенні судна - банановозу, що прибуло з Екватору.

При виявленні у вантажі «керамічної плитки», якій слідував з нарконебезпечного регіону Південної Африки, наркотичної речовини - «гашиш» співробітниками митниці з представниками СБУ в 2010 році були здійснені спільні дії по проведенню контрольованої поставки. В ході подальших оперативно-розшукових заходів правоохоронними органами України та інших держав встановлено та затримано осіб, причетних до контрабанди наркотиків.

Також з метою припинення діяльності транснаціональних організованих злочинних угруповань, які спеціалізуються на контрабанді кокаїну з країн Латинської Америки до Європи, Південною митницею здійснено заходи по забезпечення проведення спецоперації СБУ, яка проходила у 2010 році на території Одеської, Івано-Франківської та Львівської областей у взаємодії з Державною митною службою України, Державною прикордонною службою України, Генеральною прокуратурою України та іноземними партнерами. В результаті проведеної роботи ліквідовано канал контрабандного переміщення кокаїну з використанням морського транспорту (1,2 тисяч брикетів з наркотиком були приховані у спеціально обладнаних схованках в бетонних конструкціях індукційних плавильних печей).

У липні 2011 року в ході здійснення спільного з співробітниками УСБУ в Одеській області та Держприкордонслужби огляду вантажу металобрухту, який надійшов до Одеського морського торговельного порту з Чілі було встановлено, що через митний кордон України з приховуванням від митного контролю, тобто з використанням спеціальних виготовлених сховищ (тайників), а саме у подвійних стінках всередині металевих труб переміщувався кокаїн гідрохлорид вагою майже 600 кг.

У 2012 році під час проведення митного контролю контейнера з вантажем „банани”, який надійшов з Еквадору за допомогою мобільної оглядової системи «Rapiscan», на дні двох технологічних люків виявлено 39 брикетів прямокутної форми з кокаїном загальною вагою 36,71 кг.

У листопаді 2013 року під час проведення з представниками ДПСУ та МВС спільного огляду та сканування транспортного засобу «Mercedes-Benz» в задній частині кабіни водія виявлено 3 схованки у вигляді додатково виготовленої мідної споруди з свинцевим покриттям, яке унеможливило виявлення сторонніх вкладень за допомогою рентген обладнання. В одній із схованок виявлено 2 пакунки, загорнутих у прозору клейку стрічку, з речовиною кремового кольору, за ознаками схожої на героїн, приблизною загальною вагою 1 кг.

Результатом оперативного спрямування роботи на відстеження шляхів незаконного переміщення товарів стало виявлення посадовими особами митниці у лютому та березні 2006 року двох значних партій цигарок при спробі їх експортування до Європи у порожнинах металоконструкцій.

У червні 2010 року при відпрацюванні листів Управління СБ України в Одеській області під час здійснення митного огляду спільно з працівниками СБУ на території пункту пропуску через державний кордон України «Одеський морський торговельний порт», у 2 контейнерах було виявлено партію сигарет «Classic red» та «Marlboro» вартістю 18 млн. грн.

Окрім того, в Одеському порту під час митного огляду також були виявлені матеріали для виготовлення сигарет, позначені торговельною маркою Marlboro. По даному факту митницею порушено кримінальну справу про контрабанду.

Внаслідок можливого переміщення через митний кордон України, виготовлення і розповсюдження відповідної кількості підроблених сигарет, а відповідно і витіснення з ринку оригінальних (легально виготовлених) сигарет Marlboro, і до Державного бюджету України не було сплачено акцизного збору та податку на додану вартість у розмірах, які обчислюються десятками мільйонів гривень.

В 2010 році у результаті пошукової роботи були виявлені матеріали для виготовлення сигарет – бланки етикеток пачок та блоків сигарет, папір для фільтру, позначених торговельною маркою Marlboro. Вартість виявлених матеріалів для виготовлення сигарет згідно експертної оцінки становить близько 2 млн. грн.

У травні 2011 року припинено замах на контрабанду товарів «тютюн для куріння» у 9 контейнерах. Тютюн надійшов на адресу однієї з київських компаній, яка зовнішньоекономічну діяльність не здійснює, а займається експедиторською діяльністю та контейнери з тютюном не очікувала.

Вагомим внеском у захист внутрішнього ринку також є виявлення та вилучення з обігу кількох великих партій акцизних марок, які могли бути використані недобросовісними підприємцями для реалізації фальсифікованих спиртних та тютюнових напоїв.

Так, у березні 2005 року вилучено 179,5 тисяч акцизних марок, у листопаді 2008 року – близько мільйона марок акцизного збору, у 2013 році за результатами спільних заходів зі співробітниками слідчого управління ДПС в Одеській області вилучені

підроблені марки акцизного податку на суму близько 47 млн. грн.

Неодноразово митниця ставала перепоною на шляху каналів витоку з України готівкових валютних коштів. Результатом роботи в даному напрямку були затримання протягом останніх років кількох партій валютних коштів.

Так, у 2001 році при митному огляді судна, що відбувало до порту Стамбул, у каюті члена екіпажу митниками виявлено приховані 100 тис. дол. США. Митницею була порушена кримінальна справа, у якій винесено звинувачувальний вирок суду.

В червні 2011 року на пункті пропуску «Маяки-Удобне-Паланка» митного поста «Білгород-Дністровський» Південної митниці за результатами спільного з СБУ та прикордонниками огляду, в конструктивних порожнинах автомобільних дверцят виявлено майже 2 мільйони доларів США.

У вересні 2011 року, під час проведення митного огляду несупроводжуваного багажу в аеропорту у металевому ящику під різноманітними інструментами була виявлена картонна коробка, всередині якої знаходились 120 тисяч доларів США.

За час існування Південної (Одеської, Приморської та Чорноморської) митниць, вилучено з обігу десятки кілограмів дорогоцінних металів та виробів з них.

Так, у листопаді 2002 року при здійсненні контролю багажу пасажирів авіарейсу Відень – Одеса у співпраці з співробітниками служби безпеки України, митниками припинено спробу контрабандного переміщення через митний кордон більше 73 кг золотих ювелірних виробів.

У 2003 році під час здійснення митного контролю ручної поклажі гр. Росії були виявлені не задекларовані та не заявлені при усному опитуванні дорогоцінні прикраси з камінням різного кольору (44 найменування), які переміщувались через митний кордон України з приховуванням від митного контролю, шляхом надання митному органу України документів, що містять неправдиві відомості.

Митницею неодноразово затримувалися предмети, що мають історичну та культурну цінність для України.

При здійсненні контролю міжнародних поштових відправлень неодноразово вилучалися монети, що мали нумізматичну цінність. Як правило, їх пересилали громадяни України до Європи, приховуючи у тайниках чи іншими способами, які утруднюють виявлення.

У 2008 році в зоні діяльності м/п «Іллічівськ» припинено контрабанду цінної колекції друкованих видань в результаті огляду контейнеру з особистими речами громадянина при їх вивезенні морським шляхом.

У жовтні 2011 року під час митного огляду вмісту міжнародного поштового відправлення, в середині конверту з кореспонденцією виявлено 3 монети, виготовлені в VI-V сторіччі до нашої ери та предмет невстановленого призначення, виготовлений в античний час, які становлять культурну та історичну цінність для України.

За схожих обставин у грудні 2012 року у міжнародному поштовому відправленні виявлено 3 монети Російської Імперії, які згідно експортного висновку являють собою культурно-історичну цінність.

Висновок. Потужні пропускіні можливості морських портів південного регіону завжди були привабливими для контрабандистів, які намагаються використати морські контейнерні перевезення для незаконного переміщення товарів.

Тому в сучасних умовах поступового та невпинного зростання торгівлі та відповідного збільшення об'ємів зовнішньоекономічних вантажів, які опрацьовуються українськими портами, виявлення довготривалих схем та сталих шляхів незаконного переміщення товарів, виведення вантажопотоків з тіньового обігу та протидія класичній контрабанді

– основне завдання, яке стоїть перед підрозділами по боротьбі з контрабандою.

Головним і пріоритетним напрямком роботи цих підрозділів в таких умовах визначено посилення аналітичної складової в правоохоронній діяльності. Ця робота хоча і не дає цієї ж хвилини великої економічної віддачі, проте є незаперечною умовою цілеспрямованих та ефективних заходів по перекриттю каналів незаконного переміщення товарів з порушенням митного законодавства.

Особлива увага приділяється протидії митним правопорушенням при здійсненні зовнішньоекономічних операцій ризиковими підприємствами. Південною митницею Міндоходів розроблено «Дорожню карту», яка детально регламентує взаємодію територіальних органів Міндоходів під час здійснення митного та податкового контролю. Розроблено систему дій при митному оформленні товарів ризиковими суб'єктами господарювання.

З метою виявлення та протидії схемам незаконного переміщення товарів через митний кордон України здійснюються заходи по запобіганню незаконного переміщення товарів через митний кордон України в рамках спеціальних операцій.

Хочу зазначити, що проведення ефективної роботи по виявленню правопорушень в зовнішньоекономічній сфері вимагає активно взаємодіяти з митними органами іноземних держав. В останні роки спостерігається невпинне розширення зовнішньоекономічних зв'язків українських суб'єктів підприємництва, саме тому митницею все активніше застосовується така форма митного контролю, як направлення запитів до уповноважених органів іноземних держав. В результаті проведення перевірок з використанням повноважень на міжнародне співробітництво протягом останніх років складено сотні протоколів на значні суми.

Важливим напрямком діяльності митниці залишається протидія контрабанді наркотиків. На даний час ми працюємо в напрямку перекриття контрабандних каналів їх доставки не лише морським шляхом, а й іншими видами транспорту. Для цього на всіх митних постах задіяні кінологічні команди.

В митниці на постійній основі здійснюється моніторинг товаропотоків з нарконебезпечних регіонів та затримань наркотиків у світі, на підставі якого направляються орієнтування про нові методи та способи контрабанди.

В планах на майбутнє підрозділів по боротьбі з контрабандою віддають перевагу посиленню аналітично-пошукової роботи шляхом застосування сучасних технічних засобів і методів контролю, завдяки яким робота, спрямована на боротьбу з контрабандою та митними правопорушеннями в Південній митниці Міндоходів буде і надалі проводитися активно та цілеспрямовано з тим, щоб якісно виконувати завдання по охороні економічних інтересів держави.

ЛІТЕРАТУРА :

1. Приказ Государственного таможенного управления СССР от 12.04.1984 г. № 87.
2. Наказ Держмитслужби України від 06.03.09 №209 «Про удосконалення діяльності підрозділів митних органів, що здійснюють заходи з боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил».
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 20.03.2013 № 229 „Про утворення територіальних органів Міністерства доходів і зборів України”.
4. Наказ Міндоходів від 18.10.2013 № 599 „Про затвердження Змін до Структури Міністерства доходів і зборів України” (в редакції наказу Міндоходів від 02.12.2013 № 741).
5. Майстер Е. О О борьбе с контрабандой наркотиков в СССР // Социалистический таможенный контроль. — Берлин. — 1969. — №2.